

Upravništvo: Ljubljana, Knafjeva 5
— Telefon šte. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.
Inseratni oddelki: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Grajski trg št. 7.
Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
Telefon št. 190.
Računi pri pošti, ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto 78.180,
Wien št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno 25 din.
Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo:
Ljubljana, Knafjeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon šte. 2455;
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon šte. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Preobrat v Baltiku

S podpisom pogodbe med Rusijo in Litvo je bila zaključena prva stopnja velikega preobrata, ki se z izredno naglico odigrava pred našimi očmi v Baltiku. Vse tri male baltiške države so odslej tesno povezane s Sovjetsko Rusijo. Osnovo novega stanja tvori pri vseh dogovorih o medsebojni vojaški zvezi in zaščiti, ki pomeni dejansko rusko varstvo nad baltiški državami, tako vojaško kakor diplomatsko. Saj so se baltiške delegacije zavezale v imenu svojih vlad, da ne bodo v zunanji politiki snovali ničesar, kar bi moglo biti v škodo Rusije. Poglavna osnova bodočega razmerja pa je v dejstvu, da dobijo baltiške države ruske posadke, in sicer nikakor ne neznatne garnizije. Na Estonskem in Letonskem bodo ruske postojanke predvsem pomorskega značaja, oporišča za vojno ladjevje in za zračne bojne sile. V Litvi je težišče v kopni poziciji in tu bodo uredili Rusi oporišča za suhozemske vojne moči. Razlika med Litvo ter ostalima državama je evidentna: Litva ima komaj malenkost morske obale, a meji na Nemčijo, domče predstavljata oni dve državi v glavnem prehodno ozemlje za dostop do morja, pa oporišča za uveljavljanje v smislu pomorske politike na Baltiku. Ruska vojaška prevlada v baltiških državah je s tem dovolj utemeljena.

Iz ruske vojaške okupacije in diplomatske prevlade pa izvirajo posledice, ki se danes še ne dajo do kraja pregledati. Postavljajo se novi problemi, ki ne bodo mogli dolgo čakati na razčistitev, ker je v njihovi prirodi, da tirajo razvoj do temeljitih solucij. Prvo vprašanje, ki se tu postavlja, velja sožitju med sovjetskimi vojaškimi posadkami in dosedanjim družabnim redom v baltiških republikah. Med sovjetsko Rusijo in zunanjim svetom ni skoro nobenih stikov. Iz Rusije prihajajo v svet največje diplomati, trgovske delegacije, zastopniki na različnih kongresih in podobnih prireditvah. Toda tako imenovani ljudje iz množice se kaj redko pojavljajo v krajih z meščanskim družabnim redom. Tu pa se odpira sedaj možnost, da bodo velike množice vojakov rdeče vojske prišle v stik s tem družabnim sistemom. Kaki bodo rezultati teh stikov, kakre reakcije bodo povzročili? Ali se bodo potrdile one napovedi, sedaj že ne več redke, ki trdijo, da bo vojaški okupaciji sledila kar brz socialnopolitična preureditev, ki se ji ne bodo mogli nikjer upirati? Po dosedanjih izkušnjah je škoda izgubljati čas za prerokbe, ki so povzročile, da se prehiteno napovedujejo vprašanja.

Pod temi vidiki dobiva tudi odstop Vilna Litvi nekoliko nenavaden pomen. V Vilnu in okolici so boljševidi že izvedli socializacijo, tako kakor na ostalem vzhodnem delu zasedene Poljske. Bele Rusije in Ukrajine. Malo paradokso bi bilo, da bi sedaj Litovci razveljavljali prevrat družabnega reda na staro, sovjetske oblasti ali posadke pa bi prijazno gledale tako »meščansko reakcijo«. Toda — naj si v Kovnu belijo glave s temi nenavadnimi problemi. Za zunanje opazovalce se zdi nedvomno pri tem vsaj to, da je v Baltiku sedaj vse v toku, pa da je računati še z nadaljnjimi preobrat.

Na enake zaključke silijo tudi poročila o presenetljivo naglem izseljevanju Nemcev iz baltiških držav. Ni še pojasnjeno, ali imajo prav one angleške vesti, ki trdijo, da se je izseljevanje sprožilo na sovjetsko zahtevo, ne na nemški predlog. Dejstvo, da z izseljevanjem tako silno hitijo, priča, da računajo z naglimi nadaljnjimi dogodki. Pri tem je opozoriti, da dejansko ne gre za velike množice, saj je po podatkih baltiških statistik v vseh treh državah le 100 — 120 tisoč Nemcev, po nemških podatkih pa tudi ne več kot 170 — 180 tisoč. Glede možnosti naselitve baltiških Nemcev je jemati v poštev, da so to veliki večini meščanski element, ki je živel v dobrih gnetnih prilikah v mestnih poklicih. Kmetiškega življa med njimi je bilo še največ v Litvi, ki je dosedaj izseljevalna mrzlica še ni dosegla. Mogočne veleposelstniške pozicije baltiških Nemcev je bila izpodnesla že povojna agrarna reforma.

Ta čas, ko se v treh pravih baltiških republikah likvidira vrat na nos dosedanje stanje, že pljuskajo valovi sovjetske poplave ob Finsko, ki v širšem smislu tudi spada k Baltiku. Z napetostjo se pričakujejo rezultati, tem bolj, ker se tu postavlja vprašanje, ki ga dosedaj ni bilo na dnevnem redu: Kaj bo storila moskovska vlada, ako bi Finci zares odklonili njene zahteve? Finska si je ves čas od osamosvojitve prizadevala da se odmakne od malih baltiških republik in njihove politike ter se priključi skandinavskim državam, s katerimi se je čutila mnogo bolj povezana, saj je bila dežela do

Nemški bombniki prvič nad Anglijo

Napad je bil namenjen vojni luki Rosyth v zalivu Firth of Forth na Škotskem in velikemu železniškemu mostu — Stirje nemški bombniki sestreljeni

London, 16. okt. s. Letalsko ministrstvo je izdalo popoldne naslednji komunikat: Nemška bombna letala so poskusila danes popoldne napasti obalne naprave na Škotskem. Naša letala so se zapletla z njimi v borbo ter so prizadela sovražnim letalom nekaj izgub.

London, 16. okt. s. Danes ob 14. so se nad Firth of Forthom in Edinburghom pojavila nemška bombna letala. Protiletalske baterije so stopile v akcijo in na popolnoma jasnem nebu je bilo razločno videti razstrelke šrapnelov. Nato so se dvignila tudi angleška letala in zasledovala sovražna letala v južni smeri. Letalski napad je veljal vojni luki Rosyth v Firth of Forthu in železniškemu mostu čez Firth of Forth. Nobena bomba ni zadela mosta.

London, 16. okt. s. Zvečer je izdalo letalsko ministrstvo naslednji drugi komunikat: Kolikor je doslej znano, napad ni terjal med civilnim prebivalstvom človeških žrtev in tudi ne škode na imetju. London, 16. okt. s. Agencija Central Press javlja o nemškem letalskem napadu na Škotskem naslednje podrobnosti: V Edinburghu samem sploh ni bilo letalskega

alarma, pač pa so stopile v akcijo protiletalske baterije v vsem Firth of Forthu, kakor tudi na gričevju na jugu od Edinburgha. V Edinburghu je bilo videti od daleč nemško trimotorno bombno letalo, ki so ga zasledovala tri angleška lovka letala. Kolikor je doslej znano, so bili sestreljeni trije nemški bombniki, in sicer eden nad Firth of Forthom, dva pa nad grofijo Fife na severni obali Firth of Fortha.

London, 16. okt. s. Nad Pentlandskim gričevjem, južno od Edinburgha, je bilo sestreljeno na povratku še četrto nemško bombno letalo. Posadka treh mož je bila ujeta. Letalo, ki se je zrušilo v Firth of Forthu, je imelo posadko 5 mož. Od teh je eden utonil, trije so bili že mrtvi, zadeti od protiletalskih strojin, peti pa je bil ujet.

London, 16. okt. s. Očividci pripovedujejo, da so pri napadu na železniški most v Firth of Forthu sodelovali trije ali štiri nemški bombniki, ki so odvrgli skupne okoli deset bomb. Vse bombe pa so padle v vodo. Letala so kljub hudemu obstreljevanju napadala vedno znova. Na severni obali Firth of Fortha so opazili skupno okrog osem nemških letal.

stroškov mobilizacije, ki rastejo iz dneva v dan. Dobro poučeni krogi smatrajo, da bodo izdani kratkoročni boni.

Poplava v Flandriji

Bruselj, 16. oktobra. AA. Nasipi na reki Durmais, ki se izliva v Scheldo, so popustili in je velika povodenj poplavila vzhodno Flandrijo. Stvarna škoda je velika.

Letalski promet med Anglijo in Nizozemsko

Amsterdam, 16. oktobra. AA. Danes se je spet začel zasebni letalski promet med Veliko Britanijo in Holandsko.

Vojna na morju

Nemško vrhovno poveljstvo poroča, da je bila angleška linijska ladja »Repulse« hudo poškodovana, angleška admiraliteta pa označuje to vest za izmišljotino

Berlin, 16. okt. br. Vrhovno poveljstvo nemške vojske poroča:

Nemška podmornica, ki je potopila britanško vojni ladjo »Royal Oak«, je s torpedom tudi začela angleško vojni ladjo »Repulse«, jo hudo poškodovala in onesposobila za nadaljnjo borbo.

Bojna ladja »Repulse« izpodriva 32.000 ton vode. Oborožena je s 6 topovi kalibra 381 mm, 12 topovi kalibra 102 mm in 80 dvojnimi torpednimi cevmi ter še z nekaj manjšimi topovi in strojnimi. »Repulse« spada prav tako kakor »Royal Oak« med najstarejše angleške vojni ladje. V morje je bila splovljena 1. 1916. Takrat so bile zgrajene štiri enake vojni ladje. Leta 1936. je bila tudi »Repulse« popolnoma predelana, opremljena z novimi stroji in ojačena z oklopi proti torpedom. »Repulse« razvija brzino 31,5 morskih milj na uro ter v tem prekaša »Royal Oak«, ki je imel brzino 22 milj. Posadka šteje približno 1200 mož. »Repulse« ima tudi katapult za štiri hidroavione. »Repulse« je spremljala letos v maju angleškega vladarja Jurija VI. in kraljico Elizabeto na njunem potovanju v Kanado. Novo Fundlandijo in Zedinjene države.

Demanti angleške admiralitete

London, 16. okt. s. Nemški poročevalski urad je danes objavil najpreje vest, da je bila istočasno s potopitvijo »Royal Oak« hudo poškodovana tudi angleška vojni ladja »Repulse«. Nekaj časa pozneje je sporočil, da mora to vest popraviti v toliko, da je bila »Repulse« potopljena. Angleška admiraliteta označuje obe te vesti kot popolnoma izmišljeni.

London, 16. okt. AA. (Reuter). Ministrstvo za vojno mornarico izjavlja, da ne čuti potrebe kakorkoli komentirati nemško radijsko poročilo, da je podmornica, ki je napadla »Royal Oak« poškodovala angleško vojni ladjo »Repulse« in jo onesposobila za vojno. Pomorski krogi v Londonu izjavljajo, da je ta trditev smešen in tipičen primer nemške propagande.

Pomorska bitka ob norveški obali

Oso, 16. okt. s. Ribiči, ki so se danes vrnili v Bergen, pripovedujejo, da se je v soboto v bližini norveške obale vršila pomorska bitka. Tri vojni ladje in več le-

Nemške operacije na Poljskem končane

Berlin, 16. okt. br. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je o operacijah na vzhodu objavilo:

Ker je zasedba nemškega interesnega področja na Poljskem po nemških četah zaključena, vrhovno poveljstvo o operacijah na vzhodu v bodoče ne bo več poročalo.

Sven Hedín pri Hitlerju

Berlin, 16. oktobra. AA. Hitler je danes sprejel znanega švedskega raziskovalca Svena Hedina.

Med Mozelo in Saaro živahno delovanje

Francozi so se na morebitni nemški sunek med Renom in Mozelo skrbno pripravili

Pariz, 16. okt. br. Vrhovno poveljstvo francoske vojske je davi izdalo 83. vojno poročilo, ki pravi:

Živahno delovanje v sovražnih linijah med Mozelo in Saaro. Obojestranska akcija izvidniških čet vzhodno od Weissenburga.

Nemško poročilo

Berlin, 16. okt. br. O operacijah na zapadu je vrhovno poveljstvo nemške vojske objavilo:

Na zapadu le nekaj prask med izvidniškimi četami in nekoliko zapornega ognja sovražnega topništva. Jugozapadno od Rastatta na Renu je visoka voda prisilila Francoze, da so izpraznili neko svojo trdnjavo. V zraku je bilo le malo lastnega in sovražnega delovanja v obmejnem področju.

900.000 Nemcev zbranih na zapadni fronti

Pariz, 16. okt. s. Po izpovedih nemških ujetnikov in ugotovitvah francoskih in angleških izvidniških letal imajo Nemci na fronti med Merzigrum in Zweibrückom zbranih že okoli 900.000 mož. O nadaljnjih koncentracijah vojaštva in vojnega materiala poročajo iz doline Rena med Kölnom in Mannheimom. Tam je postavljeno tudi 13 nemških motoriziranih divizij, ki so bile nedavno prepeljane iz Poljske. Vsi znaki kažejo na bližnjo večjo nemško ofenzivo. Francoska artilerija skuša s močnim ognjem preprečiti večje koncentracije sovražnega vojaštva in materiala v neposredni bližini fronte.

London, 16. okt. s. V tukajšnjih političnih krogih mislijo, da Nemčija s svojim pripravi za ofenzivo na zapadni fronti skuša zaenkrat samo ustrašovati Anglijo in Francijo in da bo tako ofenzivno porabila samo kot zadnje sredstvo, če se boč vsi mirovni poskusi ponesrečili. Neposredni vojni načrt Nemčije pa je sedaj menda ta, da z akcijo podmornic in letal prizadene čim več škode angleškim vojnim ladjam in tako onemogoči angleška blokadna akcija.

Angleži nad severno in srednjo Nemčijo

London, 16. okt. s. Angleško letalsko ministrstvo javlja, da so angleška letala v pretekli noči kljub slabemu vremenu izvršila uspešen izvidniški polet nad severno in srednjo Nemčijo. Letala niso bila ni-

kjer napadena in se niso zapletla v nobeno borbo.

London, 16. okt. s. Neki ameriški novinar poroča, da je bilo o priliki letalskega alarma v Berlinu v soboto zvečer slišati poleg streljanja protiletalskih topov tudi hujše detonacije in sicer v smeri iz severa, kjer se nahaja v Spandau velika tovarna municije.

Dve letali nad Nemčijo sestreljeni

Berlin, 16. okt. AA. V pokrajini Mainz Frankfurt smo slišali zblili neki britanski bombnik. Eden izmed pilotov se je ubil, ostale tri smo ujeli. Blizu Germerheima smo sestrelili francosko ogledno letalo. En pilot se je ubil, druga dva smo pa ujele in ju prepeljali v bolnišnico, ker sta nevarno ranjena.

Alarm v Berlinu

London, 16. okt. s. Danes je izdala nemška vlada še peti komunikat o snočnem letalskem alarmu v Berlinu, ki pravi, da nemške protiletalske postaje radi nizkih oblakov niso opazile takoj nemškega letala, ki je povzročilo alarm. V angleških krogih pripominjajo, da vsi dosednji komunikati ne pojasnjujejo, zakaj sta bila s predsednikom še ne ure dana v Berlinu kar dva letalska alarma.

Nemška propaganda na fronti

London, 16. okt. s. Nemci so zadnje dni ob Renu v bližini francoskih utrdb pričeli s propagando. Več nemških avtomobilov z zvonicami je oddajalo razne govore in razvite so bile zastave z napisi kakor: Gorje tistemu, ki zavrne Hitlerjeve mirovne predloge! Francozi so na to propagando odgovorili z nekaj dobro merjenimi topovskimi strelji.

Neznana letala nad Holandsko

Haag, 16. okt. s. V soboto okoli polnoči so slišali nad Holandsko v veliki višini večje število letal, ki so letela v jugozapadni smeri.

Angleška letalska misija v Kanadi

Otawa, 16. okt. br. Sem je prispela angleška letalska misija, ki bo tu ustanovila velik letalski center in šolo za vojaške pilote vsega imperija.

Sestanek dr. Beneša s predsednikom poljske vlade

Pariz, 16. okt. s. Bivši predsednik Češkoslovaške dr. Beneš in predsednik nove poljske vlade general Sikorski sta večeraj izmenjala obiske. Sikorski je ob tej priliki obvestil dr. Beneša, da poljska vlada ne priznava nemške okupacije Češkoslovaške. Obiske sta izmenjala večeraj tudi bivši predsednik češkoslovaške vlade dr. Hodža in general Sikorski.

Avstralija — vojni arzenal britanskega imperija

Melbourne, 16. okt. br. Minister za vojne dobave je danes izjavil, da se je Avstralija v mesecu dni izpremenila v vojni arzenal britanskega imperija. Z orožjem bo v bodoče močno podprla Anglijo in vse druge dominione. V avstralskih tovarnah letal bo zgrajena vsake tri tedne po ena letalska eskadra.

Švicarsko mobilizacijsko posojilo

Bern, 16. oktobra. AA. (DNB) Politični krogi trdijo, da bo švicarska vlada v kratkem razpisala državno posojilo za pokritje

414 rešenih z »Royal Oak«

London, 16. okt. s. Dokončna lista rešencev z vojne ladje »Royal Oak« izkazuje 414 imen. Žrtev je torej nekaj manj nego 800, izmed skupno 1200 mož posadke. Angleška admiraliteta ponovno zanika nemške vesti, da bi bila potopljena ali poškodovana matična ladja za letala »Arc Royal«. Istotako zanika admiraliteta, da bi bila poškodovana vojni ladja »Hood« (40.000 ton), ki je največja vojni ladja na svetu.

London, 16. okt. s. V krogih angleške mornarice pripominjajo k izgubi vojne ladje »Royal Oak«, da razpolaga Anglija še z 11 vojnimi ladjami, ki so približno enako velike, poleg tega pa s tremi velikimi križarkami največjega tipa, med katerimi je tudi ladja »Hood« (42.000 ton), največja vojni ladja na svetu. V gradnji je 7 vojnih ladij, ki bodo vse večje od »Royal Oak«; 5 od teh bo že v kratkem splovljenih.

Trije francoski trgovski parniki potopljeni

Pariz, 16. okt. s. Zadnje dni so nemške podmornice potopile francoska parnika »Bretagne« (10.000 ton), »Louisianac« (7000 ton) in še nekega manjšega. 400 preživelih članov posadke in potnikov so rešile angleške vojni ladje. Potopitve so zahtevale 15 človeških žrtev. Od teh je bilo 8 oseb ubitih pri ostreljevanju ladij. Podmornice so obe večji ladiji potopile s topovskimi strelji, ki so zadeli tudi nekatere rešilne čolne. Nekateri člani posadke potopljenih ladij so bili po dve uri v vodi, preden je prišla rešitev.

Norveški parnik zadel na mino

Amsterdam, 16. okt. AA. Norveški parnik »Grace Holm« je naletel v petek ob vzhodni angleški obali na mino, ter se potopil. Z njim vred so utonili 3 člani posadke.

Hitlerjevo sporočilo Stalinu

Hitler nadaljuje posvetovanja z vodilnimi političnimi in vojaškimi osebnostmi

London, 16. okt. s. British United Press poroča, da je imel akncelar Hitler danes ponovno konference z vodilnimi političnimi, vojaškimi in mornariškimi osebnostmi.

Ista agencija pravi, da je koncem preteklega tedna poslal kancelar Hitler po posebnem kurirju Stalinu važno sporočilo. Nemška vlada sedaj še pričakuje na to sporočilo odgovora, ki bo imel očitno velik vpliv na nemške ukrepe.

Konzultacije med Berlinom in Moskvo

Berlin, 16. okt. z. United Press doznava, da so se dejansko že pričele konzultacije med Berlinom in Moskvo v svrhu skupne proučitve položaja po odklonitvi nemških mirovni predlogov s strani Anglije in Francije. Sedanji razgovori so še le pripravljalnega značaja, pričakujejo pa, da se bodo oficijelni razgovori pričeli že prihodnje dni. Zatrjuje se celo, da obstaja možnost, da bosta v ta namen prišla v Berlin sovjetski komisar za zunanje zadeve Molotov in njegov pomočnik Potemkin. Oficijelno ta informacija doslej še ni potrjena, pač pa trdijo na pristojnem mestu v Berlinu, da se bo sovjetski poslanik v Berlinu, ki se mudi sedaj v Moskvi, v kratkem vrnil v spremstvu neke visoke ruske osebnosti.

Kar se tiče nemško-ruskih gospodarskih razgovorov, ki se vodijo v Moskvi, gre predvsem za izboljšanje prometnih zvez. V ta namen je danes odpotoval v Moskvo

tudi direktor nemških državnih železnic. Nemčiji je mnogo na tem, da se čimprej vzpostavijo direktne železniške zveze, da bi se na ta način omogočil neoviran uvoz surovin iz Rusije v Nemčijo.

London, 16. okt. s. Po mnenju angleških političnih krogov je naletela nemška zamisel posvetovanja z Rusijo in Italijo glede skupnega stališča v sedanjem položaju, na hladen sprejem v Moskvi in Rimu. Da pokaže vsaj nekaj uspeha pred nemško javnostjo, je začela sedaj nemška vlada izdajati popolnoma netočna poročila o uspešnih napadih na angleško mornarico. Ni izključeno, da so tudi priprave za veliko ofenzivo na zapadu namenjene tej svrhi. Taka ofenziva pa bi bila v vsakem primeru obupno in nesrečno podjetje. Zahtevala bi samo ogromne žrtve.

Bastianinijeva misija v Londonu

Rim, 16. okt. z. Italijanska javnost je z velikim zadovoljstvom sprejela vesti o izrednem priznanem sprejemu, ki ga je bil ležen ob svojem prihodu v Anglijo novi italijanski poslanik Bastiani. V inozemstvu razširjene vesti, da bi bil Bastiani ponesel seboj v London nekaj mirovni načrt, se z uradne strani kategorično demantirajo kot docela neosnovane. Priznavajo pa, da je prihod novega poslanika v London v sedanjem mednarodnem položaju izredne važnosti in da se bodo morda že v kratkem pokazale vidne posledice.

Stockholmski sestanek

Prvi sestanek poglavarjev severnih držav bo že v sredo dopoldne

Stockholm, 16. okt. br. Nocoj je bil objavljen program konference nordijskih suverenov, ki se bo vršila v Stockholmu v sredo in v četrtek. Danski in norveški kralj se bosta pripeljala v sredo jutraj pred 10. uro s posebnim vlakom v Stockholm. Spremljala ju bosta danski in norveški zunanji ministri Finski prezident Kallio se bo s finskim zunanjim ministrom Erkkom pripeljal v Stockholm z letalom prav tako v sredo dopoldne. Suvereni bodo gostje kralja Gustava in se bodo nastanili na dvoru.

Ze v sredo dopoldne bo prva konferenca, opoldne bo kralj Gustav priredil svojim gostom intimno kosilo na dvoru, zunanji minister Sandler pa obed na čast zunanjih ministrov ostalih treh nordijskih držav v zunanjem ministrstvu. Popoldne se bodo

razgovori nadaljevali. Zvečer bo švedski kralj vsem gostom priredil svečano večerjo na dvoru.

V četrtek dopoldne se bo konferenca vladarjev in zunanjih ministrov nadaljevala in zaključila. Zvečer bosta danski in norveški kralj s svojim spremstvom odpotovala s posebnim vlakom v Kodanjsko Oslo, finski prezident pa se bo vrnil v Helsinko spet s svojim letalom.

London, 16. okt. AA. (Reuter). Iz Helsinkov poročajo: Po govorcih, ki se širijo v dobro poučenih krogih v Helsinkih, ni izključeno da bodo na konferenci poglavarjev severnih držav v sredo govorili o tem, da naprosijo predsednika Roosevelta in predsednika italijanske vlade Mussolinija naj prevzmeta vlogo glavnih posredovalcev za mir.

Zakaj je Nemčija žrtvovala svoje interese v Baltiku

Hotela je dobiti večje količine ruskega zlata in je sprejela ruski pogoji, da se prej izselijo vsi Nemci iz Baltika

London, 16. okt. s. Dansko časopisje poroča, da je nemški zunanji minister Ribbentrop o priliki svojega obiska v Moskvi dal ruski vladi zagotovilo, da se bodo vsi Nemci iz Finske izselili.

Današnji »Times« poroča iz Rige, da ima po zanesljivih informacijah izselitev Nemcev iz baltičskih držav sledečo ozadje: Nemčija je želela kupiti večje količine ruskega zlata in sicer čim prej. Edina protivrednost, ki jo je za to mogla nuditi, je bila žrtve nemških interesov v Baltiku. Stalin je pristal na pošiljko ruskega zlata samo pod pogojem, da Nemčija najprej odpokliče Nemce iz baltičskih držav.

Kodanjski, 16. okt. s. List »National Tidende« piše, da je Nemčija z izselitvijo Nemcev iz baltičskih držav izgubila vse kar so Nemci tekmo 700 let v teh državah zgradili. Sedaj so vsa nemška podjetja pod kontrolo, vse nemške banke zaprte, in v Rigi je prenehal izhajati nemški dnevnik. Iz Rige

ge same se bo izselilo 35.000 Nemcev. 10 nemških ladij je že dospelo v pristanišče v Rigi. pričakujejo pa še 20 nadaljnjih.

London, 16. okt. s. Po poročilih iz Talina bodo nemški izseljenci odšli iz Estonije tekom današnjega in jutrišnjega dneva. Vsak sme vzeti s seboj samo za 3 funte denarja in za nadaljnjih 30 funtov srebrnine, kakor tudi nekaj hišne opreme. Vse drugo premoženje prevzame posebna nemška družba, ki je bila nalašč v to svrhu ustanovljena in ki sodeluje z estonskimi oblastmi.

Prihod prvih nemških izseljencev v Gdinko

Berlin, 16. oktobra AA. (DNB) Danes je prispela v Gdinko prva skupina Nemcev z Letonskega v Gdinko je letonske Nemce pozdravil državni podtajnik Bohle.

Ruska pogajanja s Finsko in Turčijo

Včeraj se je poslanik dr. Paasikivi vrnil iz Moskve v Helsinke in poročal vladi o ruskih zahtevah — Saradzoglu je bil včeraj zopet pri Molotovu

Helsinki, 16. okt. s. Posebni finski odposlanec za pogajanja z rusko vlado dr. Paasikivi je danes dopoldne dospel z vlakom v Helsinke. Na kolodvoru ga je pričakovala velika množica občinstva ter člani vlade s predsednikom vlade na čelu. Navzok je bil tudi švedski poslanik Kmalu po svojem prihodu je imel dr. Paasikivi konferenco z zunanjim ministrom Erkkom in drugimi ministri. V finskih merodajnih krogih prevladuje danes optimizem glede uspeha pogajanj z Rusijo. Dr. Paasikivi se vrne v Moskvo najbrže v četrtek, ko bodo že znani sklepi konference nordijskih vladarjev v Stockholmu. Ni pa izključeno, da odpotuje že jutri ali pojutrišnjem nazaj v Moskvo.

Finska vlada med tem nadaljuje z varnostnimi ukrepi. V kratkem bo na Finskem pod orožjem že 500.000 mož. Predeli ob ruski meji so evakuirani.

Štiri ruske zahteve

London, 16. okt. z. »Times« poročajo iz Helsinkov, da po splošnem prepričanju finsko-ruska pogajanja ne potekajo posebnim povoljilo. Po informacijah dopisnika lista je Rusija postavila finski štiri zahteve: 1. odstop nekaterih otokov v Finskem zalivu; 2. jamstvo, da Finska ne bo utrdila Aalandskih otokov, pri čemer si Rusija pridržuje pravico kontrole; 3. sklenitev vojaške zveze in 4. zahteva, ki še ni v podrobnosti znana, ki pa je tako dalekoosežna, da je smatrala finska delegacija za potrebno, da pogajanja prekine in se vrne v Helsinke, da poroča vladi.

London, 16. okt. z. Vestj iz Moskve kažejo, da se pogajanja med Rusijo in Finsko nadaljujejo po načelu enakopravnosti. Estonika, Letonska in Litva so postale ruske pokrajine, toda Finska se je temu odločno uprla. Finska predstavlja po sodbi londonskih krogov severno Švico, ki ljubosumno brani svojo nevtralnost in se noče vezati na nobeno stran.

Karelija izpraznjena

Kodanjski, 16. okt. br. Po vesteh iz Helsinkov je sedaj že vsa Karelija malone evakuirana. Iz Helsinkov so odpeljali tudi že vse umetnine in druge dragocenosti. Mnogo lokalov je že zaprtih. Mobilizacija rezervistov se med tem nadaljuje in v nekaj dneh bo na Finskem pod orožjem že 500 tisoč mož.

Finska zahvala

Zedinjenim državam

Washington, 16. oktobra AA. (Havas) Finski poslanik v Washingtonu Hjalmar Prokop je imel sredi ponedeljka govor, v katerem je posebno naglasil hvaležnost Finske napram Zedinjenim državam zaradi moralne podpore in prijateljstva. Ključna Amerika izkazuje Finski. Finska želi živeti v miru in oziroma miroljubnega sodelovanja z drugimi narodi. V tem smislu želi ohraniti prijateljstvo tako z Rusijo kakor Nemčijo, vendar pa ne bo zapustila svojih življenjskih pravic ali podpisala kakršnokoli pogodbo, ki ne bi bila v skladu z njeno neodvisnostjo, nevtralnostjo in integriteto.

Saradzoglu še vedno v Moskvi

London, 16. okt. s. Turški zunanji minister Saradzoglu se ni odpotoval v Moskvo. Danes popoldne je imel nov razgovor z

ruskim zunanjim ministrom Molotovom, ki je trajal dve uri. Razgovoru je prisostvoval tudi Stalin. Kakor se izve iz dobro poučenih diplomatskih krogov, je prejel Saradzoglu od svoje vlade nove podrobne instrukcije glede ruskega predloga za novo pogodbo med Rusijo in Turčijo. Turški uradni krogi v Ankari zanikajo vesti, da bi bila Turčija pripravljena sprejeti v novi pogodbi z Rusijo obveznosti, ki bi bile v nasprotju s turškimi pogodbami z Anglijo in Francijo. Pripominjajo, da je Turčija sprejela te obveznosti svojačasno z izrecnim pristankom ruske vlade. Nikdar ni Rusija — po turških informacijah — zahtevala, da bi Turčija spremenila svoje odnose do Anglije. Turška vlada na tako zahtevo tudi ne bi bila nikdar pristala.

London, 16. okt. s. Po poročilih iz Rima je dala ruska vlada turškemu zunanjemu ministru Saradzoglu zagotovilo, da ne bo Rusija napadla Rumunije.

Novi rumunski poslanik pri Kalininu

Moskva, 16. okt. br. Rumunski poslanik Davidescu je bil danes v nastopni avdijenci v Kremliju pri predsedniku vrhovnega sovjeta Kalininu. Izročil mu je svoja akreditivna pisma.

Litovske čete zasedle Vilno

Kovno, 16. okt. br. Prezident republike je davi ratifikiral pogodbo z Rusijo o vzajemni pomoči in izročil vilenskemu okrožju Litvi. Ratifikacijske listine bodo še danes izmenjane v Moskvi.

Kovno, 16. oktobra AA. (Reuter) Danes ob 11. dopoldne so litovske čete zaleze zasedati vilensko pokrajino. Sovjetske čete, ki so bile doslej v Vilnu, so se že umaknile. Litovska vlada izjavlja, da bo

Delo za pomirjenje Podunavja in Balkana

V Rimu napovedujejo možnosti bližnjih sestankov nekaterih podunavskih in balkanskih državnikov zaradi izmenjave misli

Rim, 16. okt. b. Delo pomirjenja v Podunavju in na Balkanu zasledujejo v tukajšnjih političnih in diplomatskih krogih z največjim zanimanjem. Tako iz pisanja italijanskih listov kakor iz razgovorov prihajajo tukajšnji inozemski opazovalci do zaključka, da se Italija veseli sedanjega razvoja na evropskem jugovzhodu, kjer se z aktivnim sodelovanjem vseh interesiranih držav počasi, toda gotovo gradi fronta nevtralnih držav. To seveda močno razbremenjuje italijanski položaj v Sredozemlju, kjer je vedno manj možnosti, da bi nastale kakršnekolikoli vojne komplikacije. Zato se tu čisto sliši vzklík: »V Sredozemlju ne vlada nemško, temveč italijansko brodogeje. Koga naj potem takem kdo tu napade?«

V poučenih krogih sodijo, da do sedanjih priprav za medsebojno povezanost balkanskih držav že toliko napredovale, da bi sedaj ne bili več izključeni podrobni razgovori med balkanskimi diplomati za ureditev še poslednjih višjih medbalkanskih vprašanj. Tako napovedujejo v Rimu

priznala državljansko pravico samo tistim prebivalcem, ki so se tam rodili, ali pa žive tam od meseca novembra 1918. Tako bo 20.000 poljskih beguncev izgubilo državljanske pravice.

14 ruskih vojnih ladij priplulo v Talin

Talin, 16. okt. s. V tukajšnjo luko je včeraj prispelo 14 ruskih vojnih ladij, med njimi ena križarka ter 10 rušilcev in podmornic.

Ruske posadke v Baltiku bodo šteje 70.000 mož

Riga, 16. oktobra AA. (Stefani) Po pisanju letonskega tiska znaša število sovjetskih čet, ki bodo razporejene po baltičskih državah, 70.000 mož. Na Letonsko odpade 25.000, na Estonsko 25.000 in na Litvo 20.000 sovjetskih vojakov.

★

Nemci se še vedno bavijo s Chamberlainovim govorom

Berlin, 16. oktobra AA. (DNB) Nemški tisk se ponovno bavi s Chamberlainovim govorom, češ da je Chamberlain odklonil Hitlerjevo roko, ki mu je ponujala mir »Montag« naglašja, da Nemčija ne more popuščati bolj, kakor je to že objavila. Nemški narod in njegov vodja nista bila od nikogar prisiljena ponuditi mir. Nemčija je to napravila ravno zato, ker je močna in ker si miru iskreno želi. Anglija in Francija nista hoteli sprejeti možnosti mirovnih pogajanj. Zaradi tega mora nemška vlada akcija priti na iniciativno Anglije in Francije. Mir je nemogoč, dokler bosta Anglija in Francija hoteli ohraniti diktaturo demokracij v Evropi ter versajski diktat. Dokler bosta London in Pariz hoteli razkosati Nemčijo, bo Nemčija odtrgala z orožjem. Tu ne pomagajo niti sveti niti kompromisi niti kombinacije.

Kitajsko-japonska vojna

London, 16. okt. s. Po poročilih iz Sanghaja so Kitajci danes zopet bombardirali japonsko letališče v Hankovu ter uničili 100 japonskih letal. Pet nadaljnjih japonskih letal je bilo sestreljenih v značni bitki po tem napadu.

Tokio, 16. okt. br. Kakor poroča agencija Domei je razvilo japonsko letalstvo zadnjih 24 urah izredno živahno delovanje v Šansiju. Japonska letala so bombardirala vojaške objekte v Jananu. Čulinkenu in v Suicanu v severnem Šansiju.

Tokio, 16. okt. s. Med ujetniki s kitajskih letal, ki so bila v soboto sestreljena nad Hankovom, sta bila tudi dva ruska pilota.

Konferenca japonskih generalov

Tokio, 16. okt. br. V japonskem generalnem štabu na Kitajskem se je sredi vršila konferenca poveljnikov vseh divizij, ki operirajo na kitajskih tleh. Pred kratkim imenovani vrhovni poveljnik japonske vojske na Kitajskem, general Nišijo, je utemeljil ukrep o ustanovitvi vrhovnega poveljstva vseh vrhovnih sil na Kitajskem. Izjavil je nadalje, da bo podpiral kitajske nacionalne kroge, ki hočejo ustanoviti novo vlado na Kitajskem. Z vsemi silami si bo prizadeval, da se definitivno uredi kitajsko vprašanje in odpravi Čangkajškov režim.

Japonska vojaška misija v Ameriki

New York, 16. okt. br. Z italijanskim parnikom »Rex« je prispela v New York japonska misija pod vodstvom generala Teraucija, ki je bila pred kratkim v Evropi. General Terauci je novinarjem izjavil, da se je v Evropi sestal z vodilnimi državni vojskujočih se sil. Anglija in Francija računata napak, če mislita, da Nemci ne bodo vzdržali dolge vojne. Nemški narod popolnoma zaupa vladi in vodstvu svoje armade.

Pristanišče Hangčov zopet v kitajski oblasti

London, 16. okt. s. Iz Čunkinga poročajo, da so kitajske čete po napadu, ki je trajal vso noč, zavele danes važno pristanišče Hangčov. 20 km jugozahodno od Sanghaja.

London, 16. okt. s. V Čunkingu je bila objavljena spomenica, ki jo je podpisalo podlrg milijon kitajskih vojakov. Spomenica ostro obsoja politiko Vangčingveja in se izraža za brezpogojno nadaljevanje vojne proti Japonski.

Tajfun na Japonskem

Tokio, 16. okt. s. Hud tajfun je danes povzročil veliko škodo na otoku Okinava v otočju Liušiu.

Naša poročila po polnoči

Nemčija bo začela novo mirovno ofenzivo

Na francoskem bojišču bo opustila velike akcije, zato pa bo z vse silo vodila podmorniško in letalsko vojno

London, 16. okt. br. Po informacijah, ki so jih prejeli tukajšnji krogi od verodostojnih strani, so na posvetih kancelarja Hitlerja z vodilnimi funkcionarji države, vojske in stranke sklenili, naj se nemška vojska na zapadni fronti drži še nadalje rezervirano, zato pa naj razvije ta vojna mornarica in letalstvo čim intenzivnejšo napadalno akcijo. Obenem je bilo na omenjenih posvetovanjih sklenjeno, da bo Nemčija obnovila svojo mirovno ofenzivo. Izdelala bo v to svrhu podrobne predloge, ki bodo deloma drugačni od že znanih. Te predloge bo potem s posredovanjem kakšne prijateljske države dostavila zapadnim veleislama, pri čemer računata tudi na posredovalno podporo predsednika Zedinjenih držav. V zvezi z vestmi o novi nemški mirovni ofenzivi se trdovratno vzdržujejo tudi informacije, da se bosta v najkrajšem času sestala Hitler in Mussolini. Kje bo ta sestanek, seveda ni znano.

Berlin, 16. okt. br. Nocoj so se tu razširile vesti, da pripravlja Hitler nove mirovne predloge, o katerih so bile obveščene celo tudi že nekatere nevtralne države. Te vesti so bile takoj demantirane. Demantiral jih je tudi rimski »Giornale d'Italia« »Tribuna« pa razpravlja o njihovi možnosti in meni, da bi italijanska vlada vsekakor podprla novo nemško mirovno akcijo, posebno še, če bi bila v skladu z italijanskimi interesi.

London, 16. okt. o. »United Press« poroča iz Berlina, da se bodo jutri pričeli razgovori z zastopniki Nemčije in Rusije o Hitlerjevi mirovni ponudbi in zadržanju antante. Ruski poslanik v Berlinu se je že vrnil v Nemčijo. Mogoče je, da bo objavljena nova nemško-ruska deklaracija, v kateri bo poudarjena solidarnost obeh držav, ne verujejo pa v možnost rusko-nemške vojaške akcije proti Franciji in Angliji. Najbrže se bo Rusija omejila na dobavo vojaških potrebščin Nemčiji. Nadalje se domneva, da izdelujejo načrt za oskrbovanje Nemčije z ruskimi surovinami. Rusija ne bo samo direktno oskrbovala Nemčije z živili in surovinami, temveč bo zagotovila tudi prevoz proizvodov iz orientalskih držav v Nemčijo. Po sibirski železnici bodo iz Japonske in Kitajske poslane v Nemčijo velike količine soje, iz Bakuja pa preko Črnega morja in Dunava znatne količine ruskega petroleja.

★

Nemški napad ob Mozeli

Pariz, 16. okt. br. Vrhovno poveljstvo francoske vojske je objavilo nocoj naslednje 86. vojno poročilo:

Nemci so davi neposredno vzhodno od Mozela na fronti v širini približno 6 km prešli v napad, ki ga je podpiralo tudi nemško topništvo. Zavzeli so višino Schneeberg, ki je služila francoskim prednim oddelkom kot opazovališče ter je bila zaščiten z minskimi polji. Francosko topništvo je napad ustavilo. Nemci so se morali severno od Apacha, do kamor so prodrli, spet umakniti.

V drugem tednu meseca oktobra je bilo zaplenjenih 25.000 ton blaga, ki je bilo napoteno v Nemčijo.

Pariz, 16. okt. s. Vso včerajšnjo noč je bilo slišati za nemško fronto motorje avtomobilov in tankov. Nemci so očividno prevažali na fronto vojaštvo in vojni material. Nemško topništvo ni stopilo v akcijo.

Pariz, 16. okt. s. Nemški ujetniki, zajeti na zapadni fronti, dajejo na stavljene vprašanja presenetljive odgovore. Tako več nemških ujetnikov sploh ni vedelo, da je vojna. Mislili so, da so samo na manevrih, kakor so jim rekli predstojniki. Streljanje, ki so ga slišali, so jim označili kot strelske vaje. Vsi so bili prepričani, da do vojne s Francijo sploh ne more priti in da bo Nemčija vse svoje cilje dosegla brez vojne. O paktu z Rusijo niso vedeli ničesar. Ko so zvedeli za sklenitev tega pakta, so rekli, da je to gotovo nemški trik, ki naj Rusijo prevari. Vest, da bi bila Nemčija z Rusijo kot zavzemico v vojni proti Angliji in Franciji, se jim je zdela popolnoma neverjetna.

Napad nemških bombnikov na škotskem

Berlin, 16. okt. br. Pozno zvečer je bil objavljen naslednji komunikat:

Na angleško brodogeje je bil danes popoldne izvršen nov letalski napad. Napad je trajal od 14.30 do 15. Nemški bombniki so bombardirali angleško vojno brodogeje, ki je koncentrirano v zalivu Firth of Forth. Dve križarki so zadele težke letalske bombe. Nemška letala so izvršila napad kljub ostru obstreljevanju obrambnega topništva. Izmed britanskih lovskih letal, ki so se dvignila proti nemškim bombnikom, sta bili dve sestreljeni. Dve nemški letali se pogrešata.

London, 16. okt. AA. (Reuter.) Opazovalci na južni strani Firth of Fortha so videli, kako so nemški bombniki večkrat poskusili zadeti gotove cilje. Odgnani od hudega ognja so se večkrat vračali. Bombe so padale v vodo in povzročale velike stebre vode, toda povzročile niso nobene škode. Nekaj bomb je padlo v bližini mosta, toda most sam ni bil zadet. Prav tako niso bili zadeti vlaki, ki so nekaj trenutkov kasneje vozili preko mostu.

London, 16. okt. s. V kalifornijskih tovarnah letal je pripravljeno že večje število bombnikov za Anglijo, ki bodo takoj po izpremembi ameriškega nevtralnostnega zakona izročena Angliji. Letala bodo z vzhodne obale Zedinjenih držav po zračni poti poslana v Anglijo.

K napadu na francoske trgovske ladje

Pariz, 16. okt. br. Generalni komisariat za tisk je izdal nocoj komunikat o napadih nemških podmornic na francoske trgovske ladje »Bretagne«, »Louisiane« in

neke petrolejske ladje, ki so bile v soboto potopljene, da je bila najmanj ena izmed nemških podmornic, ki so streljale na francoske ladje, potopljena.

Leni Riefenstahlova aretirana?

Curich, 16. okt. z. »Neue Zürcher Zeitung« poroča, da je bila v Nemčiji aretirana filmska igralka in slovita režiserka olimpijskih filmov Leni Riefenstahl. Aretacija je bila odredjena zaradi kršitve deviznih predpisov.

★

Nove težkoče Turčije v Moskvi

London, 16. okt. br. Po večernih vesteh iz Moskve tudi današnji razgovor Molotova in turškega zunanjega ministra Saradzogla še ni privedel do popolnega soglasja. Zdi se nasprotno, da so se pojavile celo nove velike težkoče, ki izvirajo predvsem iz razlik v turških in ruskih pogledih na odnose do držav ob Črnem in Egejskem morju. Rusija želi, da bi se še pred podpisom nove turško-ruske pogodbe uredili pereči balkanski problemi.

Curich, 16. okt. z. »Neue Zürcher Zeitung« poroča, da v londonskih diplomatskih krogih pazljivo zasledujejo rusko-turška pogajanja. Pri tem poudarjajo, da se je Turčija posrežila rešiti Rumunijo pred teritorialnimi zahtevami Rusije. Rusija je dala zagotovilo, da ne bo sprožila besarnskega vprašanja, zahteva pa od Rumunije ukrepe, ki bodo zagotovili popolno varnost na Črnem morju. Rumunske luke ne smejo postati oporišča za tuje vojne ladje.

Prav tako zafrnjujejo v londonskih diplomatskih krogih, da se je sedaj baže tudi Bolgarija odrekla svojim revizionističnim zahtevam glede Dobrudže in sledila zgledu Madžarske, ki je prav tako opustila svoje zahteve napram Rumuniji. Splošno vlada v londonskih krogih prepričanje, da bo prišlo med balkanskimi državami do popolnega sporazuma in solidarne obrambe nevtralnosti in nedotakljivosti Balkana, ki noče več biti igralec v borbi med veleislami. Turčija si prizadeva, da prevzame vlogo posredovalca med Moskvijo in zapadnimi veleislami na eni ter Moskvijo in Rimom na drugi strani.

Bukarešta, 16. okt. s. Štiri rumunske divizije so bile z madžarske meje poslane v Besarabijo.

★

Madžarska in Rusija

Budimpešta, 16. okt. z. Madžarski politični krogi z veliko pozornostjo zasledujejo politiko Rusije in pripisujejo velik pomen zopetni obnovitvi diplomatskih odnosov z Moskvijo. Naloga novega madžarskega poslanika v Moskvi je predvsem ta, da zopet vzpostavi korektno stike med Madžarsko in Rusijo. Ne računajo pa s tem, da bi Rusija že v kratkem imenovala svojega poslanika v Budimpešti. Novo rusko sosedstvo je napravilo v madžarski javnosti silen vtis. Predvsem se boje socialnih posledic, ker bo sedaj Madžarska prisiljena izvesti reforme, ki so jih doslej madžarski magnati dosledno odklanjali. V teh krogih so mnenja, da predstavlja vojaška ekspanzija Rusije same prvo etapo in da se Rusija ni odrekla svojemu pravemu cilju, to je socialni revoluciji v Evropi. V tem pogledu se naziranj madžarskih krogov zelo razlikuje od naziranj Bolgarije.

★

Rusija se je opravičila pri finski vladi

Helsinki, 16. okt. s. Pri odhodu finske delegacije iz Moskve ni bilo na kolodvoru nobenega zastopnika ruskega zunanjega ministrstva. Naknadno se je ruska vlada radi tega opravičila, češ da je imel avtomobil, ki je peljal uradnike zunanjega ministrstva na kolodvor, defekt.

Rusko-litovska pogodba stopila v veljavo

Rim, 16. okt. o. Kakor zatrjujejo, je bilo na konferenci vodilnih generalov ob prisotnosti Mussolinija sklenjeno, da se ojačijo italijanske vojske, katerih moč je bila pri tej priliki podrobno analizirana. Konferenca je trajala dve uri.

Gverilska vojna na Poljskem

Pariz, 16. okt. s. Poljska poročevalska agencija poroča, da so tako v nemškem, kakor tudi v ruskem delu Poljske še vedno v teku borbe z manjšimi oddelki poljske vojske.

Ojačenje italijanskih vojnih sil

Kovno, 16. okt. s. V zunanjem ministrstvu sta danes zunanji ministri Urbais in ruski poslanik izmenjala ratifikacijske listine rusko-litovske pogodbe. S tem je pogodba v smislu 9. točke pogodbe stopila v veljavo.

Starešinstvo SKJ pri patriarhu Gavrilu

Beograd, 16. okt. p. Patriarh Gavrilu je sprejel danes starešinstvo saveza Sokola kraljevine Jugoslavije, ki mu je v daljšem razgovoru obrazložilo sedanje stanje sokolstva.

Vremenska napoved

Zemunska: Pooblaščen v severovzhodnih krajih, kjer utegne biti nekoliko dežja. Drugod jasno s slabim južnim vetrom.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Gospodarstvo

Trgovinska pogajanja z Nemčijo zaključena

Iz Beograda poročajo, da je bilo včeraj zaključeno deveto zasedanje jugoslovansko-nemškega stalnega gospodarskega odbora, ki se je pričelo od 28. septembra. S tem so ob enem končana pogajanja za sklenitev sporazuma o medsebojni trgovinski izmenjavi za leto 1939/40. Sporazum je bil podpisan včeraj ob 13.30 v znanem ministru in ga je podpisal za našo državo pomočnik zunanjega ministra g. Milivoje Pilja, člani pa so bili: dr. Sava Obradović, pomočnik ministra za trgovino in industrijo, dr. Budisav Cvijanović, pomočnik kmetijskega ministra, dr. Ivo Belin, prvi viceguverner Narodne banke, dr. Milan Lazarević, načelnik ministarstva za trgovino in industrijo, inž. Milan Manojlović, načelnik ministarstva, dr. Milutin Petrović, upravnik Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine, Edo Marković, generalni direktor Prizada, in naši trgovinski delegati: Milan Kević in Berlinu, Milko Simić na Dunaju, dr. Edvard Jurak v Pragi.

Skupni komuniké

Po končanih pogajanjih je bil izdan naslednji skupni komuniké: Letošnje jesensko zasedanje jugoslovansko-nemškega stalnega gospodarskega odbora je bilo danes končano. Predsednik jugoslovanske delegacije, pomočnik zunanjega ministra Milivoje Pilja in dr. Bergmann kot namestnik predsednika nemške delegacije državne tajnika Landfrieda sta podpisala danes protokol o rezultatu pogajanj.

Doseženi sporazumi se nanašajo na ureditev celotne jugoslovansko-nemške izmenjave za prihodnje gospodarsko leto. Uspelo je za vsa vprašanja najti rešitev, ki zadovoljuje obe strani. Prav tako je bilo zasedanje končano v predvidenem roku v ključu obsežnemu delu, ki ga je bilo treba končati. Razgovori so potekali v najbolj prijateljskem duhu, prežeti z iskreno željo za nadaljnje gospodarsko sodelovanje. Po rezultatu pogajanj se lahko ugotovi, da ni nobene težave za nadaljnje izvajanje jugoslovansko-nemškega gospodarskega prometa v okviru dosedaj veljavnih načel. Vprašanje tečaja reischmarke ostane urejeno, kakor je bil dosedaj. Nobeni posebni ukrepi ne bodo potrebni da bi se zagotovila v bodoče izmenjava dobrin, ki ostane nespremenjena, tako po obsegu kakor po stroju. Gospodarska nevtralnost Jugoslavije ne more zmanjšati njenega interesa, da si zagotovi skoro najvišje prodajno tržišče, medtem ko bo z nemško strani omogočeno plačevanje jugoslovanskih pošiljav ter preskrbovanje države z nemškimi proizvodi in v današnjih okoliščinah zlasti s pridelavom za nemški izvoz v Jugoslavijo.

Novi enodinarski kovanci

V promet pridejo 20. t. m.

Na podlagi zakona o odtegnitvi iz prometa starega kovana denarja z dne 31. julija 1937 in v sporazumu z Narodno banko, je finančni minister (pod št. 59.340/8 z dne 13. oktobra 1939) izdal naslednji odlok:

Od 20. oktobra t. l. bo Narodna banka začela postopno dajati v promet nove kovance po 1 din, ki so izkovani na osnovi zakona o odtegnitvi iz prometa starega denarja z dne 31. julija 1937.

Novi kovanci za 1 din so izdelani iz aluminijevga bronca kakor kovanci po 2 dinarja in po 50 par, ki so že v prometu. Na sprednji strani imajo vtisnjeno, kakor kovanci po 2 dinarja in 50 par, krono Jugoslavije in napis »Kraljevina Jugoslavija«, na hrbtni strani pa veliko številko 1, napis »dinar« in letnico 1938. Napisi so v latinici, med tem ko imajo kovanci po 2 dinarja in 50 par napise v cirilici.

Po velikosti je novi kovanc za 1 dinar v primeri s starim manjši. Premer novega kovanca znaša namreč le 21 mm, to je za

2 mm manj nego znaša premer starega kovanca za 1 dinar. Novi kovanc za 1 dinar tehtati tudi le 3,5 grama (stari tehtali 5 gramov).

Stari dinarski kovanci se vzamejo iz prometa v šestih mesecih

Na podlagi čl. 1 zakona z dne 31. jul. 1937 in v sporazumu z Narodno banko je finančni minister (pod št. 58.850/8 z dne 13. oktobra t. l.) izdal še naslednji odlok:

Počeniš z 20. oktobrom 1939 se v roku 6 mesecev, to je do vseheta 20. aprila 1940 umakne postopno iz obtoka kovinski drobiž po 1 din, nakovan, preden je izšel zakon o odtegnitvi iz prometa starega in kovaju novega kovana denarja z dne 31. julija 1937. Po preteku tega šestmesečnega roka bo ta denar prenehal biti zakonito plačilno sredstvo in se bo le še v naknadnem roku 6 mesecev brez obpika zamenjal za novi kovani denar, to pa le na blagajnah Narodne banke in državnih finančnih ustanov.

Slaba letina koruze

Privatne cenvite o slabem letošnjem pridelku koruze v naši državi, ki smo jih čuli v zadnjem času, potrjuje sedaj tudi uradna statistika. Kmetijsko ministristvo je pravkar izdalo predhodno cenvite letošnjega pridelka koruze. Po teh podatkih, ki so zbrani preko kmetijskih referentov in srezih, smo v naši državi letos pridelali za 106.000 vagonov manj koruze nego lani in za 164.000 vagonov manj nego predlanskim, ko smo imeli rekordno letino. Povprečno je bil letos pridelek v Jugoslaviji za 22,3% manjši nego lani, v sami dunavski banovini, ki izvažata znatne količine koruze, pa je bil donos za 28% manjši. V primeri s povprečnim donosom zadnjih pet let je letošnji pridelek zaostajal za 21%.

Iz vsega tega sledi, da do prihodnje letine najbrž ne bomo mogli izvažati pomembnejših količin koruze. Vojvodinski gospodarski krogi so že pred tem spričo slabih žetvenih rezultatov opozorili na to, da bi bilo umestno prepovedati izvoz koruze, da bo ostalo dovolj koruze za pitanje svinj, kajti za naše gospodarstvo je bolj rentabilno, da izvažamo pitane svinje, kakor pa koruzo. V zadnjih 6 letih se je gibal pridelek koruze v naši državi kakor sledi:

	zasejana površina v ha	pridelek v mil. met. st.
1934	2.700.000	51.54
1935	2.712.000	30.28
1936	2.738.000	51.81
1937	2.786.000	53.36
1938	2.842.000	47.56
1939	2.661.000	36.94

* požeta površina

Povprečni pridelek na hektar je znašal letos 13,9 met. st., med tem ko je dosegel lani skoro 18, predlanskim pa 19,8 met. st. na hektar. Manjši hektarski donos nego lani smo imeli leta 1935, ko je znašal po-

vpredni pridelek le 12,3 met. st.

V gornji razpredelnici je za letošnje leto pod rubriko zasejana površina označena požeta površina; posejana površina se nasproti lanskemu letu ni bistveno zmanjšala.

Tudi v dravski banovini je bil pridelek manjši nego lani. V letošnjem letu smo pridelali 529.000 met. st. koruze nasproti 627.000 met. st. v lanskem letu in 540.000 v predlanskem letu. Največji primanjkljaj beleži dunavska banovina, kjer je znašal pridelek le 16,5 milijona met. st. nasproti 22,28 milijona v lanskem letu. Znatno manjši pridelek je bil zabeležen tudi na področju bivše savske banovine, namreč 6,97 milijona met. st. nasproti 9,47 milijona met. st. v lanskem letu.

Nova podražitev bencina

Prejšnji teden smo poročali, da je odbor za kontrolo in določanje prodajnih cen bencinske mešanice na zahtevo bencinskega kartela povzročil cenovni bencinski mešanici za 25 par pri litru, in sicer v Beogradu in v sedežih banovin na 5,70 din, v krajih ki so do 50 km oddaljeni od teh mest na 5,95 din in v ostalih krajih 6,05 din.

Od tedaj ni poteklo še teden dni in odbor za kontrolo in določanje prodajnih cen bencinski mešanici je na zahtevo bencinskega kartela znova zvišal prodajno ceno za nadaljnjih 20 par pri litru, in sicer na 5,90 odnosno 6,15 odnosno 6,25 din.

To je že četrto povišanje cene, odkar so bile lani na osnovi posebne uredbe uvedene enotne prodajne cene, za kar je bencinski kartel dobil ugodnost znižanja carine za nafto na polovico. Takrat je bila določena osnovna cena 5,25 din za liter. Že v novembru lanskega leta je bila cena povišana na 5,35, letos v začetku julija

na 5,45, z veljavnostjo od 9. t. m. na 5,70 in z veljavnostjo od 15. t. m. na 5,90 din. Od lanskega leta je bila cena bencinski mešanici povišana za preko 12%.

Občutnejše nazadovanje zaposlenosti v septembru

Okožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani objavlja podatke o gibanju števil zavarovancev v mesecu septembru. Ti podatki kažejo, da pričetek vojne v Evropi ni ostal brez vidnih posledic v našem gospodarstvu. V avgustu je število zavarovanih delavcev pri okrožnem uradu v Ljubljani doseglo najvišje stanje 108.401; do septembra pa se je povprečno število zavarovanih delavcev in nameštencev zmanjšalo na 101.687. Samo v enem mesecu je torej število zavarovancev nazadovalo za 6714, medtem ko je lani v septembru padlo le za 444, predlanskim pa za 368. V avgustu smo imeli še za 3985 zavarovancev več nego lani v istem mesecu, v septembru pa je število zavarovancev nasproti lanskemu septembru zaostajalo še za 2285, nasproti predlanskemu septembru pa za 715 zavarovancev.

Povprečna dnevna zavarovana meza, ki se je do maja gibala nad lansko višino, je bila v avgustu še za 0,24 din manjša nego lani, v septembru pa za 0,40 din. Znašala je namreč 25,09 din nasproti 25,49 din v lanskem septembru. Spričo zmanjšanja števil zavarovancev in manjšega povprečja zavarovane meze je tudi skupni dnevni zavarovalni zaslužek v primeri z lanskim septembrom nazadoval za din 100.000 na 2.552.000. Padanje članstva običajno spremlja naraščanje odstotka bolnikov. Tako se je tudi v septembru odstotek bolnih in delnezmernih članov dvignil za 2,90% nasproti 2,59% v lanskem septembru.

Gospodarske vesti

— Konferenca gospodarskih zbornic v Beogradu. V prostorih Trgovinske zbornice v Beogradu se bo danes pričela konferenca zastopnikov vseh trgovinskih zbornic razen onih z ozemlja banovine Hrvatske. Na konferenci bodo razpravljali o vprašanju nabave surovin za industrijo in o vseh drugih aktualnih zadevah, ki so se pojavile v našem gospodarskem življenju po zadnjih mednarodnih dogodkih. Ljubljansko zbornico za TOI zastopa njen generalni tajnik Ivan Mohorič.

— Pred ustanovitvijo posvetovalnega odbora za pospeševanje železarske in kovinske industrije. Iz Beograda poročajo, da je posebna delegacija Saveza kovinske industrije posetila trgovinskega ministra dr. Andrija in mu izročila načrt uredbe o ustanovitvi posvetovalnega odbora za pospeševanje železarske in kovinske industrije pri trgovinskem ministru. Delegacija je ministru razložila težave kovinske industrije glede nabave inženjerskih surovin. Največ skrbí povzroča nabava koksa. Sedanje rezerve bodo kmalu izčrpane. Železarska industrija se je obrnila zaradi tega na merodajna mesta s prošnjo, da bi se to upoštevalo pri trgovinskih pogajanjih z Nemčijo. Prav tako ima naša železarska industrija velike težave pri nakupu starega železa. Mnoge države so prepovedale izvoz, iz drugih držav pa je uvoz otežkočen zaradi podražitev pomorskega prevoza. Tako poročajo iz Beograda, je Osiješka livarna kupila v Ameriki 150 vagonov starega železa in je blago že plačala, prevoz pa se ji ne izplača zaradi znatno naraslih pomorskih prevoznih. Tvrdijo Sartid ima v Antverpen 200 vagonov starega železa, ki ga pa ne more izvoziti, ker je medtem Belgija izdala izvozno prepoved. Velika je tudi oskrba z niklom in kositrom, ker teh dveh kovin nimamo v naši državi. Potrebni so nujni ukrepi, da se naša železarska in kovinska industrija pravočasno oskrbi s temi surovinami, ki so neobhodno potrebne za nadaljnje obratovanje.

Borze

16. oktobra

Na jugoslovanskih borzah notirajo nemški klirski čeki nespremenjeno 14,30. Grški boni so se trgovali v Zagrebu po 33, v Beogradu pa po 33,05. Tečaj na svobodnem trgu se nadalje ravna po tečaju 55 din za dolar.

Na zagrebškem efektivnem tržišču se je vojna škoda pri prijazni tendenci trgovala po 402 (v Beogradu po 404 — 405). Promet je bil še v 6% begluških obveznicah po 72 (v Beogradu po 72,08) in v 6% dalmatinskih agrarnih obveznicah po 65.

Devize

Ljubljana. Oficijelni tečaji: London 175,65 — 178,85. Pariz 99,35 — 101,65. New York 4406,75 — 4468,75. Curih 995 — 1005. Amsterdam 2348,50 — 2386,50. Bruselj 739,50 — 751,50. Tečaji na svobodnem trgu: London 217,04 — 220,24. Pariz 122,11 — 125,11. New York 5480 — 5520. Curih 1228,52 — 1238,52. Amsterdam 2901,35 — 2939,35. Bruselj 913,58 — 925,58.

Curih. Beograd 10. Pariz 10,05. London 17,225. New York 445,875. Bruselj 74,55. Milan 22,50. Amsterdam 236,75. Berlin 177,50. Stockholm 106,20. Oslo 101,25. København 86,05.

Efeti

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 401 — 402 (402). 6% begluške 72 — 74 (72). 6% dalm. agrarne 65 — 67 (65). 7% Blair 86 bl. 8%. Blair 87 den.: delnice: Trboveljska 175 — 180. Sečera Osijek 95 den., Osiječka livarna 150 den.

Beograd. Vojna škoda 405 — 406 (404 — 405). 6% begluške 74 — 75,50 (72,08). 6% dalm. agrarne 71 den., 6% sumske 68,50 den. (67 — 69). 7% invest. — (96). 7% Blair 85 — 86 (85). 8% Blair 88 — 90. Narodna banka 6825 PAB 193.

Blagovno tržišče

Zito

Chicago 16. oktobra. Začetni tečaji: pšenica: za dec. 82,875, za maj 82,25 za julij 80,50; koruza: za dec. 49,50, za maj 51,875.

Novosadska blagovna borza (16. t. m.). Tendence prijazna. Pšenica: baška oko Novi Sad in Sombor 157; gornjebaska 159 šlep Tisa 1. 185; rž: baška 127 — 129. Oves: baški, sremski in slavonski 140 — 142,50. Jčmen: baški in sremski 64,65 kg 142,50 — 145. Kofuza: baška 111 — 112; banatska 109 — 110. Parjeta Indija 111 — 112. Moka: baška in banatska 205; »a« 235 — 245; »c« 215 — 225; »e« 195 — 205; »f« 175 — 185; »g« 150 — 160; »h« 117,50 do 122,50. Pšizol: baški, sremski beli brez vreč 312,50 — 322,50. Otrubi: baški in sremski 105 — 107, banatski 103 — 105.

Glavni francoski vojskovodje

V trenutku, ko je v vojaškem pogledu osredotočena sedaj vsa pozornost na zapadno bojišče, ne bo odveč, ako podamo po francoskih listih nekaj podatkov o glavnih francoskih vojskovodjih, kakor smo pred kratkim opisali glavne nemške vojskovodje na vzhodnem bojišču.

Vrhovni poveljnik francoske vojske ter vseh francosko-angleških vojnih sil v Franciji je šef francoskega generalnega štaba general Gamelin, o katerem je objavilo podrobne podatke včerajšnje »Jutro«. Val ostali glavni poveljniki francoskih čet so večinoma preizkušeni oficirji, ki so se izkazali že v zadnji svetovni vojni. Večina izmed njih je izšla iz znamenite francoske vojaške akademije v Saint-Cyru, nekateri pa iz Politehnik, ki daje predvsem izborne tehnične strokovnjake.

Vrhovni poveljnik suzemne vojske je general Georges, ki je začel svojo vojaško kariero v Severni Afriki, je nato sodeloval v solunski vojski ter pripada od leta 1917. dalje francoskemu generalnemu štabu. Leta 1932. je postal član vrhovnega vojnega sveta. Po svoji stopnji je prvi za Gamelinom.

General Fréhelat je služil najprej v tujski legiji, velja pa za energičnega oficirja, ki zasleduje zlasti tehnični napredek moderne oboroževanja. Njemu je v sedanjih vojni zaupana izredno važna naloga.

General Billot je služil najprej v kolonialni vojski, izkazal se je zlasti v Indokini.

General Hering je v svetovni vojni pripadal generalnemu štabu ter je bil nato šef Pétainovega kabineta.

General Colson izhaja, kakor Hering, iz pariske Politehnik in velja za genijjskega strokovnjaka. Pétain, ki je izredno cenil njegove sposobnosti, ga je izbral za enega izmed svojih najbližjih sodelavcev.

General Giraud, bivši guverner v Metz, je bil v svetovni vojni ujet, toda posrečilo se mu je zbežati, in to na zelo pogumen način. General Giraud velja kot temeljit poznavalec ozemlja, na katerem se sedaj vodijo borbe.

General Requin je začel svojo kariero v Severni Afriki, kakor mnogi drugi, izkazal pa se je med svetovno vojno kot član generalnega štaba in kasneje kot zvezni član med francosko in ameriško vojsko. Leta 1930. je bil šef kabineta tedanjega vojnega ministra Maginota.

General Buhrer je član generalnega štaba za kolonije, katerih obrambo je v zadnjih letih organiziral. Od leta 1935. dalje je bil poveljnik čet v Indokini, kjer je organiziral rekrutiranje domačinov.

General Garchery je bil leta 1914. stotnik v štabu vojske v Verdunu, kasneje je služil na solunskem bojišču ter postal končno lyonski guverner. Njegova zadnja služba v miru je bil inspektorat pehotne vojske in je sedaj določen za izvrševanje posebne naloge na bojišču.

Tudi general Humzger je začel svojo kariero v kolonijah, odklioval pa se je v svetovni vojni in bil nato v miru, kakor Gamelin, član francoske vojaške misije v Braziliji. Poveljeval je tudi francoskim četam na bližnjem vzhodu. General Humzger je najmlajši član francoskega generalnega štaba.

Beleške

Povratak predsednika vlade v Beograd

V nedeljo zvečer se je vrnil v Beograd predsednik vlade Dragiša Cvetković včeraj jutraj po podpredsedniku vlade dr. Maček. Opoldne sta imela daljšo konferenco v predsedništvu vlade.

Banovinska konferenca JNS v Banja luki

Banovinski odbor Jugoslovanske nacionalne stranke za vrbasko banovino je imel v nedeljo konferenco strankinih zaupnikov v veliki dvorani hotela »Palace« v Banjaluki. Na konferenci so bili zastopani delegati vseh sreskih odborov iz banovine, vodil pa jo je predsednik banovinskega odbora trgovce Djoka Koljević. Glavni govornik je bil prvi podpredsednik stranke Jovan Banjanin. Njegov govor so navzoči ponovno prekinjali z odobravanjem, posebno oni del, v katerem je izjavil da JNS pozdravlja sporazum in želi, da se izvede v življenju.

Za Banjaninom so govorili še dr. Ianko Barčević, dr. Mirko Došen in Jeremija Protić.

Popoldne je bila seja banovinskega odbora JNS za vrbasko banovino, na kateri so poročali delegati sreskih odborov JNS o položaju stranke v svojih okrožjih.

Seja vodstva demokratske stranke

V nedeljo in v ponedeljek je imel v stanovanju Ljube Davidovića v Beogradu sejo izvršni odbor demokratske stranke. Sestanek je otvoril in vodil predsednik stranke Ljuba Davidović. Poleg njega je poročal o političnem položaju bivši minister Milan Grol. Po obširni razpravi je bilo med drugim sklenjeno, da bo stranka svoje stališče do vseh preletih političnih vprašanj objavila v posebni poslanici. Obnovljeno je bilo tudi osrednje tajništvo demokratske stranke, ki ga bo vodil upokojeni profesor Života Popović.

„Slovenec“ o političnem položaju

„Slovenec“ poroča, da so pričeli pristati ministra prosvete Maksimovića in notranjosti države vstopati v vrste Jugoslovanske radikalne zaidnice. V centrali sami se pričakuje vstop g. ministra Maksimovića v stranko.

Kar se tiče senatskih volitev poroča ljubljansko glasilo JRZ, da bodo najbrže vse vladne skupine nastopile v vseh banovinah s skupnimi kandidnimi listami iz tega bi sledilo, da bo tudi v dravski banovini postavljena skupna kandidna lista JRZ in skupine ministra pravde dr. Laze Markovića. Našo prvo tozadevno vest so iz banovinskega odbora JRZ v Ljubljani demantirali. V vodilnih krogih Kmetoske demokratske koalicije v Zagrebu izjavljajo, da se vest o skupnih kandidnih listah za senatske volitve nanaša le na področje izven banovine Hrvatske. Na Hrvatskem bo kandidiral le KDK in sicer tako, da dobi HSS 10 senatarskih mandatov SDS pa 3. Rok za vlaganje kandidnih list poteče 27. oktobra.

Koliko je Nemcev v baltičkih državah

V našem nedeljskem uvodniku je bilo pogrešno navedeno število Nemcev v baltičkih državah. Po nemških virih se nahaja na Estonskem 75.000 Nemcev, na Letonskem okrog 100.000 (od tega čez 40.000 v Rigi), v Litvi pa 50.000. V baltičkih državah bi bilo torej približno 180.000 Nemcev, ki pridejo v poštev za preseljevanje. Po uradni statistiki baltičskih držav pa je število Nemcev dokaj manjše. Estonska jih navaja samo okrog 10.000, Letonija 70.000, Litva po okrog 30.000.

Židovski problem v Nemčiji

Med glavnimi temelji nemško nacionalno-socialistične ideologije je antisemitizem, ki so ga izdelali narodni socialisti do poslednje podrobnosti ter uveljavili celo vrsto protizidovskih zakonov, s katerimi so hoteli za vedno likvidirati židovstvo med nemškim narodom. Ko so prevzeli narodni socialisti v svoje roke vladno nad Nemčijo, je šlo židovsko prebivalstvo v njem okoli 600.000 duš. V petih letih se je posredilo to število reducirati na 300.000 duš. S priključitvijo Avstrije k Nemčiji se je število Židov v rajhu preko noči dvignilo na 850.000, z aneksijo Češke in Moravske pa celo na poldrug milijon. Sedaj po zlomu Poljske je pod oblastjo Berlina skoro 5.000.000 Židov.

Zaradi ogromne pomnožbe židovskega

življa v mejal Velike Nemčije razmišljujejo sedaj v vodilnih nemških krogih o ustanovitvi posebne židovske pokrajine okrog Lublina, kjer bi prisilno naselili vse v Nemčiji prebivajoče Žide.

Povečana trgovina z Italijo

Beograd, 16. okt. br. V zvezi s prijateljskimi političnimi odnosi, ki vladajo med Italijo in Jugoslavijo, je pričakovati, da se bodo povodom skorajšnjega beograjskega sestanka italijansko-jugoslovanske trgovinske delegacije medsebojni gospodarski stiki še bolj poglobili. Predvsem se znatno povišan kontingent lesa, ki ga bo Jugoslavija objavljala Italiji, pri čemer bo Italija v bodoče kupovala zlasti tudi večje količine bukovega lesa. Verjetno bodo precej zvišane tudi cene za živino, ki so bile do sedaj za Jugoslavijo najslabše. Italija bo nadalje prevzela velike količine premoaga, ki ga bodo objavljali v glavnem rudniki iz Slovenije. Govori se, da bo znašal italijanski odjem jugoslovanskega premoga v prihodnjih šestih mesecih 250.000 ton, t. j. 25.000 vagonov, kar bi značilo preko 100 vagonov dnevno. Na drugi strani bo Jugoslavija v večji meri nego do sedaj naročala važne potrebščine iz italijanskih tovarnih in od italijanskih tvrdk.

Izgradnja banovine Hrvatske

Zagreb 16. okt. o. V Zagrebu se je vrnil podban dr. Krbek, ki se je mudil 14 dni v Beogradu, kjer je sodeloval pri pripravih za prenos poslov posameznih ministrstev na bansko oblast v Zagrebu. Kakor se zadržuje, je to delo v glavnem že končano. Preostaja edino vprašanje finančne samostojnosti. Ob tej priliki bo treba rešiti tudi vprašanje, koliko bo dobila banovina Hrvatska iz mnogostevnih centralnih fondov. Seznam volitev za volitve senatorjev na Hrvatskem je že izdelan ter so končane tudi vse priprave za volitve. Na Hrvatskem bo 713 volilcev, ki so komisariji mestnih občin ter župani vaških občin.

Imenovanja

v direkciji za prehrano
Beograd, 16. okt. a. Imenovani so pri ravnanstvu za proučevanje in organizacijo kmetijstva za načelnika v 3/2 dr. Branko Pešić, inspektor v 4/1, Vasilje Velikić, inspektor v 5/1, inž. Milan Janković, inspektor v 4/1 in inž. Arsenije Koprivica iz Bandina iz Odžakov; za inspektorja v 4/2 pa inž. Djordje Nicota, višji banovinski kmetijski svetnik v 5. skupini.

Upokojitve v prometni službi

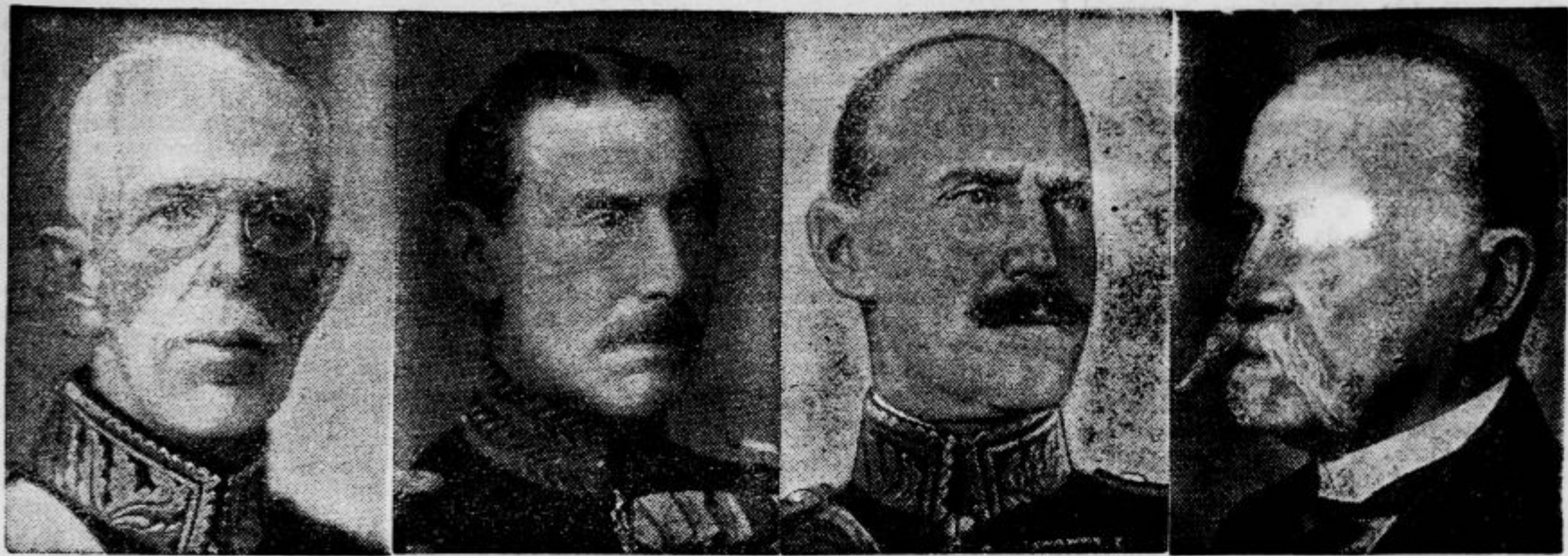
Beograd, 16. okt. AA. Upokojeni so pri ravnanstvu državnih železnic v Ljubljani: višji svetnik inž. Adolf Paliga, inspektorji Alojzij Kovatič, Rudolf Začek, Jurij Vouga, višji strojevodja Franc Kapl, inspektor Maksimilijan Hublek, kontrolor Andrej Zele in višji prometnik Leopold Pavlič.

Pri železniški direkciji v Zagrebu so bili upokojeni inspektor Josip Mekinda, višja kontrolorja France Brecljnik in Aleksander Mulej, ter višji revizor Ivan Vračič.

Premestitve

Beograd, 16. okt. p. Premestjeni so: k glavnemu oddelku finančne kontrole v Dol. Logatcu višji poverjenik Adolf Vavda iz Dubrovnika, k dravski finančni direkciji v Ljubljani za poverjenika finančne kontrole Ivan Kuralt iz Šenga, k oddelku finančne kontrole v našem svobodnem pasu v Solunu za poverjenika Dragan Bujinac iz Gornje Crkve, k glavnemu oddelku finančne kontrole na Jesenicah za podpoverjenika 10. pol. skupine Andrej Pavlin iz Podravske Slatine, k oddelku finančne kontrole v Št. Vidu pri Ljubljani za podpoverjenika 10. pol. skupine Ivan Goršek od D. M. v Polju, v Kamnik Valentin Konrad iz Slov. Bistrice, na Rakeku Gasper Markelj iz Dol. Logatca, v Trbovljah Josip Likar iz Bosanske Brode, v Trzinu Alojzij Bonajo iz Djakova, k glavnemu oddelku finančne kontrole v Ljubljani za poverjenika 9. pol. skupine Martin Zužek s Sirokega Brega, k oddelku finančne kontrole v Zagrebu za podpoverjenika 10. pol. skupine Peter Ulmarčič, došleji pri finančni direkciji v Ljubljani, in Mato Babič iz Trbovlja.

Trije kralji in en prezident

Svedski kralj Gustav V. Danski kralj Kristijan Norveški kralj Haakon VII. Državni prezident Finske Kaarlo

V sredo, 18. oktobra se sestane v Stockholmu konferenca državnih poglavarjev nordijskih držav. Udeležijo se jo svedski, danski in norveški kralji ter finski državni prezident

Vojna v oglasih

Največja odlika stanovanj — zaklonišča proti zračnim napadom

Kakor v tisku ostalih vojujočih se držav, se zrcali tudi v angleških listih vojna doba nemara bolj drastično v inse-ratnem delu nego v samih brzojavkah. Tu ne mislimo samo na osmrtnice padlih vo-jakov. Tudi rubrika »V najem« odraža spremembe, ki jih je povzročila vojna. Doslej so v tej rubriki povzdigovali bolj ali manj odlični položaji hiš in stanovanj, sedaj polagajo oglaševalci večjo važnost na poudarjanje izvrstnih zaklonišč zoper zračne napade, na glavi oglasov stoji črke ARP—Air Raid Protection. V resnici je le malo oglasov, ki bi ne imeli po-sredne ali neposredne zveze z vojno. Tu se ponuja n. pr. poštenjak, da bo pazil na stanovanj, ki so njih lastniki odšli na de-želo. Tam išče stara ženska, ki je niso mogli evakuirati, pribežališča na deželi. Žena ne-kega častnika išče druge častniške žene, da bi si delili stanovanje. Drugi oglaševalci opozarjajo na to, da bi mogli vodovode zapre-ti ali uničiti in ponujajo pitno vodo v ste-kljenah, v varnih ozemljih Cornwalla, na otoku Manu, v Srednjem Walesu in na Ir-skem pa ponujajo neštete hiše in stanova-nje, dočim je ponudba londonskih hiš in stanovanj skrajno majhna. Kdo bi se pa danes zanimal za stanovanja v nevarnih predelih?

Zasebne šole, ki so navajale nekoč svoje

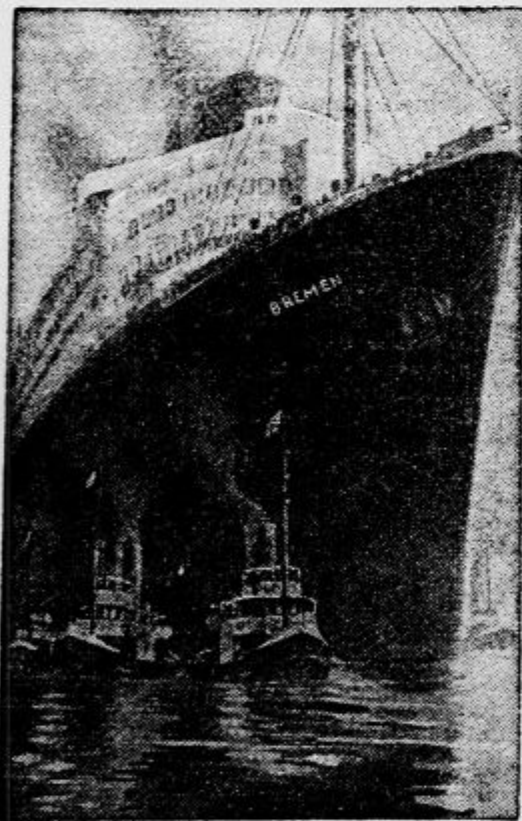
Znala si je pomagati

„V državno bolnico, klinika za porode!“

Danska vjudnost in pripravljenost za pomaganje sta znani. Mlada delavka neke kodanske tovarne čokolade je hotela v odmoru obiskati ne-ko prijateljico, ki je bila pravkar dobila otroka. Če bi hotela do nje po vseh pro-metnih predpisih, bi trajalo predolgo, vr-nila bi se na delo z zamudo. Čim je zavzo-nilo odmor, je tedaj pozvala taksi in de-jala: »V državno bolnico, kliniko za poro-de!«

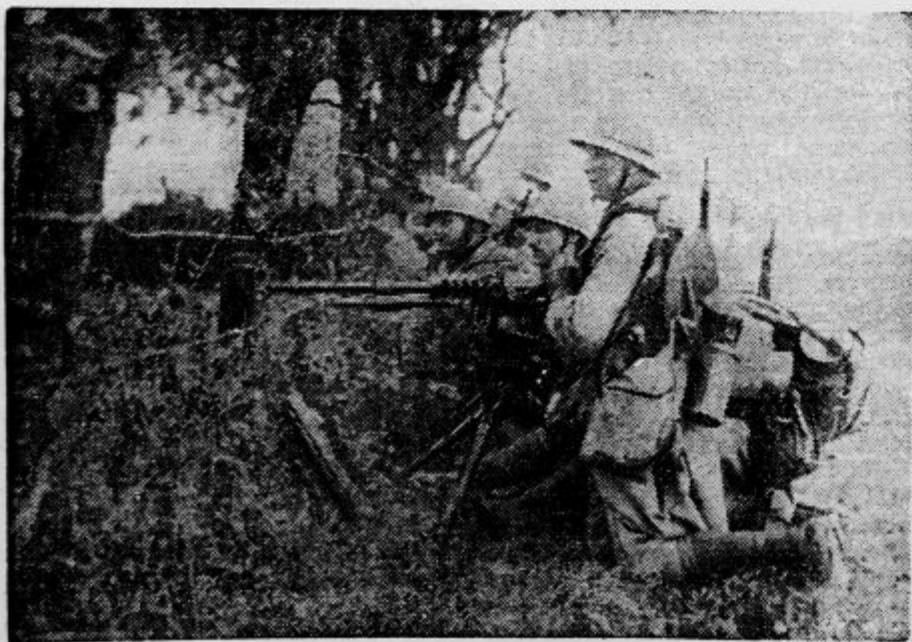
Šofer si ni dal dvakrat reči. Če je stvar že tako nujna, bo pač pospešil. Avto je

V Murmansk na varnem

Nemški prekomornik »Bremen«, ki je bil ob začetku vojne na poti iz Amerike v Evropo, se je zatekel v rusko pristanišče Murmansk, kjer je zdaj zasedran. Posadka je odpotovala domov v Nemčijo

V ospredju Maginotove linije

Francoski vojaški oddelček z mitraljezo

sijajne reference, poudarjajo, da ležijo da-leč od ogroženih krajev, med tem ko je velika oddaljenost od Londona veljala do-slej za nedostatek. V stolpcih, ki so po-svečeni oglasom iz vrtnarske stroke, lahko zveš, kako svoj vrtniček prilagodiš vojnemu časom. Izkuseni vrtnarji se ponujajo, da bodo grda zaklonišča zoper zračne napade in jarkne skrilili ter hvalijo mečice vseh vrst za zakrivanje. Krojači opozarjajo na pre-dpisani urez svojih uniform, blagovnece oglašajo nosilnice za bolnike in ranjence, zaklonišča in žične zaščitne mreže za okna ter odprtine v strehah. Celi stolpec nava-jajo začasne naslove trdnj, ki so London zapustile. Seveda ne manjkajo tudi razna-lečila in pomirila za živce, pesne šole pa opozarjajo bralce, naj pozabijo svoje skrb-i s pesmom.

Te dni je bilo videti na londonskih ce-stah svojevrstnega »samooglasnika«. Av-tomobili morajo imeti tam prilepljen li-stek z izkazilom. Vsak vozač, ki je v kakršni koli zvezi s kakšno vojaško ali civilno uradno službo, kaže s ponosom listke s črkami »RAF«, »VAD«, »ARP«, ali »WAAF« ali »Food Control«. Pred krat-kim so se mimoidoči pa vendarle začudili nad avtomobilom, ki je imel prilepljen li-stek s kratkim napisom »Samo jaz« ...

zdivjal proti vsem prometnim predpisom. Ni dolgo trajalo, da ga je ustavil promet-ni policist. »Moram v porodnišnico!« je velel šofer na kratko. Pogled na nekoliko prestrašeno mlado žensko v vozu je pove-dal policistu ostalo. Torej se je postavil policist na stopnico avtomobila, izvlekel belo zastavo, ki jo imajo danski policisti pripravljeno za takšne in podobne prime-re, in šofer je pod policijsko zaščito voz še bolj pognal. Delavka se je potem mo-žu postavila in šoferju lepo zahvalila, da je z njo ljubezno pomočjo še pravočasno mogla obiskati svojo prijateljico ...

Koliko stane Anglijo zračna zaščita

Ukrepi za zaščito zoper zračne napade veljajo Angliji 104 milijone funtov na le-to ali na vsako glavo v vsakem tednu 1 šilling. Te številke, ki jih je sporočil pred-sednik odbora za zaščito zoper zračne na-pade v Finchleyu Grobel, pa obsegajo sa-mo stroške za osebje zračne zaščite in prevozne pripomočke, ne veljajo pa za amortizacijo porabljenega kapitala.

Londonski mestni svet zaposluje v svo-jem področju 25.000 pomožnih gasilcev, mo-ž in žena, ki so od izbruha vojne stalno v službi in dobivajo tedensko 70.000 fun-tov. Razen tega zaposlujejo od časa do časa 10.000 neplačanih pomožnih gasilcev. V splošnem bi rekli, da so zatemnitev in drugi varnostni ukrepi proračun plač v londonskih občinah podvojili.

Lov na verižnike v Belgiji

Boj proti navijačem cen vodi v Bel-giji z izredno strogostjo. V vsej deželi jih policija vneto zasleduje in »milni baroni«, kakor jih imenuje ljudstvo, imajo res tež-ko stališče. V vsej deželi je bilo že na sto-tine prestopkov proti trgovcem, ki so v pe-diniranih primerih imeli do stoodstotne do-bičke. Oblasti so zaplenile obsežne zaloge vsakovrstnih potrebščin, te zaloge proda-jo sedaj ljudstvu po normalnih cenah.

INSERIRAJTE V „JUTRU“!

46. rojstni dan rumunskega kralja

Včeraj, v ponedeljek 16. oktobra je prazno-val rumunski kralj Karol II. svoj 46. roj-stni dan. Rumunski suveren je brat naše kraljice Marije in ujec kralja Petra II.

Stare kolajne v slovaški vojski

Kakor poroča »Prager Telegraph« iz Bratislave, so slovaški častniki na ne-kem svojem posvetovanju odločili, da sme-jo člani slovaške armade nositi vsa svoja odlikovanja in rede. Slovaški častniki bo-do zato nosili stara avstro-ogrska odliko-vanja in kolajne, češkoslovaška in tudi legionarska odlikovanja ter slovaška odli-kovanja, v kolikor so si jih pridobili v tej vojni na Poljskem. Prav tako bodo nosili tudi vsa nemška odlikovanja, ki so jim jih podelili na Poljskem.

Avto lorda Halifaxa za Bastianinijo

V soboto zvečer ob 18. je prispel v An-glijo novi italijanski poslanik pri angleški vladi Bastianini. Zunanji minister Anglije, lord Halifax, je ob tej priložnosti dal po-slaniku na razpolago svoj lastni avtomobil, ki je čakał Bastianinijo na obali, kjer se je izkrcal.

Obvezno delo na Finskem

Finski državni prezident Kaarlo je podpi-sal odlok, ki uvaža obvezno delovno službo za ženske in moške v starosti od 18 do 60 let.

Vsak mora znati ravnati s plinsko masko!

V vseh nemških šolah se morajo učenci zdaj učiti tudi ravnanja s plinsko masko

Prebrisana izkoriščevalka

Varijetejska zvezdnica je ukanila odvetnika

Miss Dora White je svetla zvezdnica na newyorškem varijetejskem nebu. Lepa ple-salka ima mnogo sponzorov in daje tiste-mu svetu, v katerem se ne dolgočasijo, pogoste prilike za pogovore. Med njene častilce je spadal mlad odvetnik. Seznanil se je z njo, ko je nekoč v njenem ime-nu vodil tožbo proti nekemu varijetejske-mu ravnatelju. Tožba se je končala ugod-no zanj in tako je uspešni odvetnik kma-lu postal nje ljubavnik. Sledila je idila, ki pa ni dolgo trajala. Lepa mlada ženska mu je dajala pač povode za ljubosumnost, bilo je mnogo preprirov in pomiritev, do-klér se ni odvetnik končno naveličal. Na v-ljuden način jo je odslovil. Lepa Dora je bila tisti čas vanj slučajno spet zelo za-ljubljena. Silno jo je potrla ta odslo-vitev, vendar pa je imela toliko praktičnega du-ha, da ga je pozvala, naj bi ji grenko krogljico slovesa osladil z denarnim da-rom. Odvetnik je takoj izvlekel čekovno

knjižico in je napisal nakazilo za 5000 do-larjev. To je lepo plesalko zelo ganilo.

Lahko si pa predstavljamo njeno raz-očaranje, ko je naslednji dan stopila v banko in so ji tam povedali, da izplačila takšne vsote trenutno ne more biti. Sprva ni zvedela vzroka, čez nekoliko dni brez-uspešnih poskusov, da bi prišla do denar-ja, pa ji je uspelo omrežiti bančnega bla-gajnika, da ji je priznal resnico: za ček enostavno ni bilo kritja. Odvetnikova imo-vina je znašala samo 4600 dolarjev. Toda plesalka si je znala pomagati. Izprosil-a si je od nekega prijatelja posojilo 400 do-larjev, to vsoto je na njeno željo uslužni blagajnik vknjižil na odvetnikov račun in ko se je to zgodilo, je prebrisana lepota zahtevala od banke, naj ji izplača na ček 5000 dolarjev, saj je bil ček sedaj krit. Tako se je tudi zgodilo. Prijatelju je ta-koj vrnila 400 dolarjev in ostanek je ob-držala.

Novi budistični papež

Štirinajsti dalaj-lama šteje danes komaj šest let

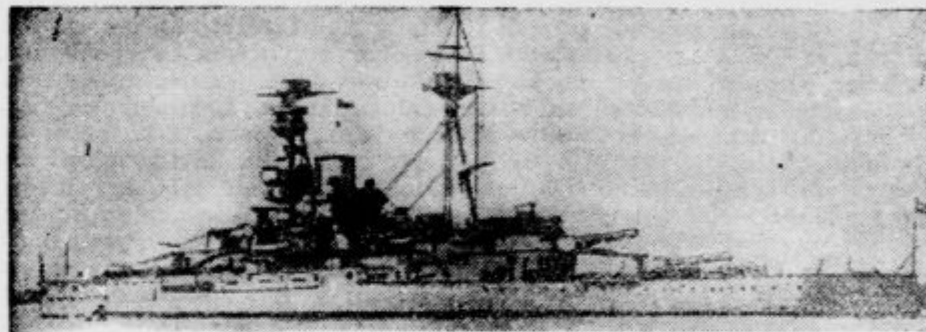
Te dni so poročali, da so v Tibetu urad-no proglasili šestletnega dečka za štiri-najetega dalaj-lamo. Tega dečka so bili svoječasnó spoznali za utelešenje prejšnje-ga dalaj-lame, ki je umrl v decembru 1933. Po smrti trinajstega dalaj-lame so tibetski menihi in vedeževalci iskali otro-ka, ki se je v njegovo telo po tibetskem naziranjú naselila duša mrtvega lame. Roditi se je moral ta deček zato v tre-nutku, ko je stari dalaj-lama umrl. Tak-šnih otrok je bilo več in med njimi je bil tudi sinček nekega kmeta ob tibetsko-ki-tajski meji.

Že dalj časa je tega, kar so ga odkri-li, toda treba je bilo potem še mnogo obre-dov in preizkušanj, da so ugotovili vse znake, ki so govorili za to, da so zadeli pravega. Ves čas je živel deček v sve-ti-šču svoje rojstne vasi Taersuja, v juliju

letošnjega leta ga je spreved menihov in vedeževalcev povedel v tibetsko prestolni-co Lhaso. Tam ga je sedaj zbor tibetskih vodilnih vladnih uradnikov uradno priznal za pravega dalaj-lamo.

Med osebam, ki so neutrudno iskali novega dalaj-lamo, je bil tudi taši-lama, drugi najvišji uradnik tibetske hierarhi-je. Ta je živel v ostalem na Kitajskem v pre-gnanstvu in je umrl v decembru 1937. Štirje dalaj-lame pred trinajstim dalaj-la-mo so umrli vsi preden so dosegli 18. le-to starosti, to je svojo polnoletnost po tibetskih zakonih. Za mladoletne dalaj-la-me vodi državo regent, ki mu stoji ob strani veliki svet tibetanskih duhovnov, lam. Po tibetski veri je dalaj-lama Budha sam, zato ga sprejemajo z božanskimi častmi ter ga duhovni vzgajajo daleč od vseh posvetnih vplivov.

Potopljena ladja „Royal Oak“

Proti koncu minulega tedna je neka nemška podmornica potopila angleško vojno ladjo »Royal Oak«. Pri tem je izgubilo življenje 800 častnikov in mornarjev

London in Pariz v vojni

Opazovanja nevtralnega diplomata po nemških virih

Nemški listi priobčujejo opis nekega nevtralnega diplomata o položaju v Lon-donu in Parizu, kjer se je mudil v zadnjem času približno po deset dni. Imena tega diplomata ne navajajo. Iz njegovega poro-čila posnemamo naslednje stvarne podat-ke.

Ko je prispel na angleška tla, pravi, se je začelo pregledovanje, ki je trajalo sko-raj tri ure, čeprav število potnikov ni bilo veliko. Vsakega poedinega potnika je po-ličija posebe preizkušala. Tako obsežne obsejne kontrole še ni doživel.

London dela vtis mrtvega mesta. O nek-danjem ogromnem avtomobilskem pro-metu ni nobenega sledu. Celo taksi je težko dobiti. V gostinskih obratih je na jedilnih listih, ki je v ostalem proti nekdanjemu zelo skop, opomba: »Ne jamčimo, da so navedene jedi na razpolago.« Zatemnitev izvajajo v mestu zelo strogo. Če greš po-noči po temnih cestah, se začenja nepre-stano ob vreče s peskom. Vsakdo, naj si bo moški, ženska ali otrok, nosi plinsko masko stalno s seboj, tudi tujci jo morajo nositi. Da pomiri ljudstvo, je vlada spo-ročila, da varuje mesto 3000 privezanih balonov. V tisku in v letaki se vodi nepre-stana kampanja proti Hitlerju. Churchill in njegovemu krogu je uspelo obvladati angleško politiko. Tudi v posvečenih an-gleških krogih smatrajo, da je bližnji Chamberlainov odstop mogoč. Na njegovo mesto naj bi prišel Churchill.

Ozračje se v francoski prestolnici precej razlikuje od ozračja v angleški prestolnici. Tudi v Parizu je čuti vojne omejitve, toda zatemnitev ne izvajajo tako resno kakor v Londonu. Zvečer na cestah še vedno lahko nekaj vidiš, čeprav so okna trgovin in kavarn zastrita. V gostinskih lokalih po 11. zvečer ne dobiš ničesar več. Tudi v Parizu velja predpis, da moraš plinsko masko stalno nositi s seboj. Av-tomobilski promet je zelo omejen a ne tako kakor v Londonu. Na jedilnih listih naletiš isto opazko kakor na Angleškem.

Vlaki na dolgih progah odhajajo zelo ne-redno. Razpoloženje je med Parizani dru-gače bolj brezskrbno nego v Londonu. Ljudje so se s nekim fatalizmom vdali v dogodek.

Po cestah in v gostilnah vidiš zelo elegantno oblečene angleške častni-ke, ki jih v tem oziru prekašajo samo še poljski častniki. Angleški častniki sedijo pogostoma v boljših restoranih in si pri-voščijo vsega. Na moške tujce oblasti pri-tiskajo, da bi stopili v legije inostrancev.

Ponošeni plašči za vojake

Nemški viri poročajo, da je britsko voj-no ministrstvo na priitžbe v tisku izjavil-o, da bo kmalu odpravilo pomanjkanje zimskih plaščev za vojake. Kako misli to odpraviti je razvidno iz »Daily Herald« 9. t. m., ki pravi, da skuša ministrstvo ku-povati stare plašče avtobusnih sprevodni-kov. Na mnogih krajih vojaki takšne pla-šče že nosijo k svojim uniformam. Drugi so si oblekli svoje civilne plašče, da bi ne bili videti napol vojaki napol sprevodniki. V nekaterih primerih so stala na plaščih, ki so jih dobili vojaki, še imena prometnih družb.

Avtomobili na plinski pogon

Vsi nemški zasebni avtomobili, ki sme-jo še voziti in imajo kot takšni poseben znak, se morajo preurediti za pogon na plin. Pogonski plin morajo voziti s seboj v jeklenih steklenicah. Za tovarna motor-na vozila so pogon na plin že davno pre-izkusili za osebne vozove pa je treba zgraditi posebne majhne steklenične na-prave.

Tovorni vozovi uporabljajo razen tega generatorski plin, ki se tvori v posebni napravi ob strani voza. Za osebne avto-mobile bodo v Nemčiji uporabljali zlasti propan in butan, ki nastajata pri izdelo-vanju sintetičnega bencina. Nemški stro-kovnjaki pravijo, da se z uporabo pogon-skega plina prihrani kakšnih 30 odstotkov kuriva, razen tega pogonski plin še daleč ni tako obdarjen kakor bencin. Kot teh-nično prenost navajajo to, da se ne tvo-rijo saje.

Komunistični filmski zvezdniki

Oblasti so pozvale več hollywoodskih filmskih zvezdnikov na odgovor zavoljo njihovih prijateljskih odnosov s komu-nisti. Med temi zvezdniki, ki so jih osu-dili komunizma, so: Frederic March, Mel-vin Douglas, Franchot Tone in James Cagney.

A NEKDOTA

Znani italijanski pravnik Francesco Carrara je zagovarjal nekoč nekega mo-žakarja, ki je v prepiru s palico ubil svo-jeega nasprotnika. Carrara je kot posebno olajševalno okolnost poudarjal, da je imel umornjenec zelo tenko in malo odporno lo-banjo. Stvar je prišla pred pravosodnega ministra, ki se je kazal zelo nevernega gla-da odvetnikovih zagovorov ter ni mogel potlačiti jedke opombe.

»Ekscelesenca«, je dejal Carrara, je ver-jemite: v svetu so ljudje, ki nimajo tako trdnj lobanj kakor vi ... in jaz!

VSAT DAN ENA

»Torej tukaj se skrivaš vsa dolga leta, ko te iščem po svetu ...«
(Söndagarnisse Strizze)